

MOTIONER

VÄCKTA HOS

STOCKHOLMS STADSFULLMÄKTIGE ÅR 1910.

N:r 22.

Af herr **Klefbeck** därom, att i fattigvårdsnämndens förteckning öfver dem, som häfta till fattigvården för understöd, icke må upptagas person, som för sig eller familjemedlem åtnjutit kostnadsfri vård å sjukhus.

Till Stockholms stadsfullmäktige.

Enligt nu gällande lag för val till riksdagens andra kammare tillkommer valrätt enhvar välfrejdad svensk man från och med kalenderåret näst efter det, hvarunder han uppnått 24 års ålder, dock ej — förutom andra — den som häftar för understöd, hvilket under löpande eller sistförflutna kalenderåret af fattigvårdssamhälle tilldelats honom själf, hans hustru eller minderåriga barn.

På grund af dessa bestämmelser har Stockholms stads fattigvårdsnämnd genom beslut den 22 februari 1910 sin plikt likmätigt gått i författning om, att å fattigvårdsnämndens expedition hädanefter skall föras en fortlöpande förteckning öfver dem, som anses häfta för understöd. Angående hvilka personer, som i denna förteckning skola upptagas, hänvisar jag till n:r 20 af kommunal författningssamling för Stockholm för innevarande år.

Jag medger villigt, att alla dessa i ofvannämnda fattigvårdsnämndens beslut upptagna bestämmelser på mig gjort ett mycket pinsamt intryck. Det ena ögonblicket erkänner staten hvarje medborgares medborgarrätt, men redan nästa ögonblick tager den medborgarrätten från alla de fattiga. Och kommunen går vidare på den af staten inslagna vägen och säger: sådana för understöd häftande äro icke blott de, som enligt § 1 i gällande fattigvårdsför-

ordning äro berättigade till understöd, utan ock alla de i fattigvårdsnämndens ofvannämnda beslut uppräknade.

Än mera pinsamt blir intrycket, när man ser de orimliga konsekvenser, till hvilka dessa bestämmelser leda. Så skall t. ex. en oförvitlig arbetare, som under åratal försörjt sig själf och en stor familj och dessutom erlagt dryga skatter till stat och kommun, komma i skuld till fattigvården, om han en sträng vinter fått några mått ved eller om hans barn kostnadsfritt vårdats på ett sjukhus. Däremot skall en afsigkommen, förolyckad stackare, som blifvit intagen på arbetsinrättningen och där möjligen presterat så pass mycket arbete, som motsvarar medelkostnaden för intaget arbetshjon under föregående år, icke anses såsom häftande för fattigunderstöd, utan skall bevaras oförkränkt vid alla sina medborgerliga rättigheter.

Men jag lämnar dessa allmänna betraktelser, så mycket mer som jag inser, att någon rättelse i dessa missförhållanden icke kan komma till stånd, med mindre saken kommer före hos riksdag och regering.

I stället öfvergår jag till det särskilda yrkande, som jag i denna motion vill framställa. Det riktar sig mot 5:te momentet af ofvannämnda fattigvårdsnämndens beslut af innehåll, att »den som själf eller hvars hustru eller minderåriga barn på grund af rotemans intyg och» (vet icke, om tryckfel här möjligen föreligger och det i stället alltså skulle stå *om*) »medellöshet erhållit kostnadsfri vård å sjukhus», skall upptagas i förteckningen öfver de till fattigvården för understöd häftande.

Innan jag närmare utvecklar mina önskemål, vill jag göra tvenne anmärkningar. Den ena: att jag vid behandling och bedömning af den här nedan väckta frågan både från meningsfränders och motståndares sida inom stadsfullmäktige önskade så vidt möjligt bortseende från politiska synpunkter. Jag menar nämligen, att den har sitt berättigande i och för sig både ur humanitära och social-ekonomiska synpunkter.

Min andra anmärkning: att jag hvarken genom min motivering eller mitt yrkande vill rikta något klander mot fattigvårdsnämnden, då jag väl inser, att fattigvårdsnämnden inför de alltjämt stegrade fattigvårdsutgifterna och med tanke på, huru i somliga fall kostnadsfri sjukvård lämnats åt personer, som möjligen själfva kunnat bekosta sin sjukvård, känt sin plikt vara att söka förhindra sådant missbruk af kommunens understöd. Jag har därför väckt motion

inom stadsfullmäktige, emedan jag anser, att stadsfullmäktige i högre grad än underlydande nämnder och styrelser ha rättighet att lämna större utrymme åt rent humanitära önskemål. Till stöd för denna min mening skulle jag kunna anföra åtskilliga exempel på, huru stadsfullmäktige beviljat understöd åt personer, hvilkas begäran vederbörande nämnder af olika skäl ansett sig pliktiga att afstyrka.

Den första fråga jag nu går att framställa är den: kan det från högre synpunkt försvaras, att en stor kommun gör de sjukas vård å sjukhus till ett privilegium för de förmögna eller åtminstone de ekonomiskt bättre ställda?

Mot denna så formulerade fråga väntar jag följande invändning: saken ligger icke alls så: sjukhuset är tvärtom öppet för alla, enda skillnaden är den, att de, som kostnadsfritt åtnjuta vård för sig eller sin familj, upptagas bland dem som stå i skuld till fattigvården.

Men jag svarar: så formellt riktigt detta än är, så håller det dock icke streck i praktiken. Detta åter beror bland annat på två omständigheter. Den ena: att en sådan till fattigvården häftande mister sin rösträtt. Och den *vill* man icke mista, så intensiv som kampen i våra dagar är på snart sagt alla områden, och så väl man vet, att rösträtten är så godt som det enda effektiva vapnet i kampen. Bland många till hands varande exempel vill jag endast anföra ett enda, då nämligen en vaktmästare i ett af verken vägrade att skicka sin tuberkulösa dotter till Margaretahemmet, emedan han därigenom skulle förlora sin rösträtt och han icke ville mista sitt enda vapen i kampen mot de framstormande socialisterna.

Den andra omständigheten är den, att man i våra dagar är synnerligt känslig för allt, som för ens värde som människa och medborgare kan vara nedsättande. Man vill icke hafva fattigstämpeln stämplad på sig. Mångfaldiga äro de familjer endast inom den församling, i hvilken jag har min verksamhet, som i synnerhet om vintrarna lida verklig nöd, emedan de icke kunna förmå sig att söka fattigunderstöd. Skall nu kostnadsfri vård å sjukhus likställas med annat fattigunderstöd, och den som själf eller för sin familj erhållit sådan vård sålunda också få fattigstämpeln på sig, så kommer detta utan tvifvel mer och mer att leda till utbredande af en sådan mening bland de meddellösa, att också sjukhusen nu blifvit stängda för dem. Och huru — förutom allt annat — denna uppfattning skall bidra till att göra klasskampen bittrare än någonsin, det ligger i öppen dag.

Och här kommer jag åter till konsekvenserna. Den eländaste bland de meddellösa, den som förlorat aktningen för sig själf och är slö för alla andra känslor än spritlängtan, han får vård; och detta är enligt min mening kommunens skyldighet att gifva honom, äfven om den armes tillvaro eller bortgång från ren samhällssynpunkt är skäligen betydelselös. Däremot: en duglig, arbetsam, om ock meddellös medborgare, som känner sitt människovärde och vill offra något för det och som väl också står på ett bra mycket högre plan än den förre, han får gå under. Och det värsta härvid är, att kommunen icke kan med riktigt godt samvete säga: det är hans egen skuld.

Men frågan kan bli än bittrare. Antag, att barnet till en sådan själfmedveten medborgare får någon smittosam sjukdom. Då för kommunen barnet helt enkelt till sjukhus, fadern må protestera huru mycket som helst. Och sedan står han i förteckningen öfver de för fattigunderstöd häftande. För samhällets välfärds skull, men utan sammanhang med någon på honom själf beroende företagen eller uraktlåten åtgärd och mot hans egen vilja, stämplas han som understödstagare och beröfvas sina medborgerliga rättigheter. Sådant kan enligt min mening icke försvaras.

Min andra fråga lyder: har kommunen *råd* att förmena dem bland de meddellösa, som vilja hålla sig uppe, vård på våra sjukhus?

Alla torde vara ense om, att vi icke äga någon större rikedom än de personliga krafterna. Ty huru betydelsefullt kapitalet än må anses för startande och uppehållande af produktiva företag, så kan det väl icke nekas, att bevarandet af en stark, sund och kraftig folkstam är intet mindre än ett liffsintresse. Det är ju också under full insikt häraf, som Stockholms stad offrat och årligen offerar kollossala summor på sjukhus och sjukvård och hygien. Är det då förenligt med en sund ekonomi, att sedan man nedlagt alla dessa kostnader för att bringa våra sjukhus och den vård, som där kan lämnas till en höjd, fullt jämförlig med det bästa utlandet kan prestera, att då från sådan vård utestänga just dem bland våra meddellösa, hvilkas insats i kommunens lif både genom eget arbete och genom deras efterkommande utan gensägelse är mest betydelsefull?

Är det vidare säkert, att en person, i hvarje fall fullt förstår vådan af att undandraga sig sjukhusvård? Behöfver jag påminna om, att det finns flera dödande sjukdomar, som så godt som smyga sig på de olyckliga, hvilka icke ana någon som helst fara? Och är icke för sådana sjukdomars häfvande omsorgsfull vård just

på sjukdomens tidigaste stadium det allra första villkoret? Men redan nu är det svårt att förmå personer, som angripits af någon sådan sjukdom, att gå in på sjukhus. Så länge de känna, att de något så när kunna hålla sig uppe, så mena de det blott vara pjosk att söka sjukhusvård. Huru oändligt mycket svårare skall icke detta bli hädanefter, då den sjuke får veta, att detta pjoskande icke blott kostar honom förlorad arbetsförtjänst, isolering från familj och vänner samt vantrefnaden med en långvarig, nödtvungen sysslöshet, utan också förlust af hans heder som själf försörjande man och förlust af alla medborgerliga rättigheter?

Om än med tvekan går jag ännu ett steg längre. I vår stad finns, jag må beklaga det hur djupt som helst, en stor skara unga och gamla män, besmittade med veneriska sjukdomar. Jag vågar icke skära dem alla öfver en kam och stämpla dem alla såsom djupt sjunkna och på den grund mindre värda någon uppoffring från kommunens sida. Jag vill heller icke rifva upp någon klassstrid genom att framhålla, inom hvilka sociala lager de verkligt sjunkna bland dessa nedsmittade till största procenten äro att söka. Men jag vet, att det finns många, som på ett förfärande sätt fått erfara sanningen af skaldens ord, att långa år få gälda hvad *stunden* brutit. Jag vet också, att det finns personer, som — utan att ha gjort sig skyldiga till något lastbart — på grund af t. ex. den trångboddhet, hvarunder många i vår stad lida, blifvit nedsmittade. Och dessa, de bästa bland de olyckliga vilja minst af alla för någon uppenbara sin olycka. Redan nu är det därför svårt att få dem till sjukhus. Skall det göras ännu svårare?

Och de förhårdade bland dessa sjuka! De komma nu och få vård, men knappt återställda börja de sitt gamla lif. Men då äro de ju ändå mer eller mindre återställda från sin hemska sjukdom. Och det blir ju åtminstone någon tid, som de icke kunna sprida fördärfvet omkring sig. Men skall intagning på sjukhuset föra med sig fattigstämpel och förlust af medborgerliga rättigheter, då torde allt flera af dessa komma att resonera som så: vill icke samhället skydda sig, så blir det dess egen ensak. Och så skola de i stället gå ut för att utan hvare sig återhåll eller inskränkning sprida fördärfvet allt vidare omkring sig.

Min mening är däremot, att kommunen sannerligen icke har råd att försvåra möjligheten till sjukhusvård för en enda af sina medborgare. Låt vara, att missbruk af den kostnadsfria sjukhusvården förekommit! Sådant bör man visserligen söka förebygga,

men dock enligt min mening icke på det sättet, att en stor del och kanske den bästa delen af de mindre bemedlade skrämmas bort från sjukhusen.

Men säger man: Fattigvårdsnämnden har själf sökt begränsa olägenheterna af det beslut den fattat. Den tillägger nämligen: »att den, hvars hustru eller minderårigt barn i något af ofvan angifna fall erhållit fattigvård, icke må upptagas såsom därför häftande, då af tillgängliga handlingar otvetydigt framgår, att fattigvården icke lämnats enligt § 1 i gällande fattigvårdsförordning».

Jag är fattigvårdsnämnden tacksam för detta tillägg. Därmed har den tydligen själf visat, att den fruktade, att de af densamma införda bestämmelserna skulle medföra långt större olägenheter än de förut gällande. Och det har man icke velat. Men jag fruktar för, att fattigvårdsnämndens förhoppningar om detta tilläggs kraftiga verkan till olägenheternas undanrödjande skall visa sig mycket illusorisk. Ty hvad har den obemedlade sjuka för handlingar att förete, när han söker inträde för sig eller någon medlem af sin familj på ett sjukhus? Såvidt jag vet endast prest-, läkare- och rotemansbetyg. Af de båda första betygen framgår ingenting angående hans ekonomi. Af det sistnämnda icke stort mera. Ty såvidt jag har mig bekant, står det på så godt som allesamman ungefär såhär: »saknar medel till bekostande af sjukhusvård». Formuleringen kan ju vara något olika, men så obetydlig är olikheten, att jag tror mig kunna påstå, att det af rotemansbetyget i de allra flesta fall icke alls, och sålunda än mindre »otvetydigt» framgår, om den blifvande sjukhusvården kan anses såsom understöd enligt § 1 eller § 2 i gällande fattigvårdsförordning. Tillägget torde sålunda vara mera välvilligt menadt än i praktiken verksamt. Resultatet komme i de flesta fall att blifva att den som åtnjutit vård å sjukhus blefve räknad bland dem till fattigvården för understöd häftande.

Till sist vill jag blott påpeka, huru en jämförelse mellan Stockholm och andra kommuner i riket beträffande här omordade förhållanden icke alltid utfaller till hufvudstadens förmån. Skall dock här nedan endast anföras, hvad jag från en af de i Göteborgs stads förvaltning kanske mest initierade har inhämtat. Han skrifer: »Personer, som vårdas å fattigvårdens egna sjukhus och alltså äro intagna på fattigvårdsanstalten för längre eller kortare tid, upptagas i röstlängden såsom häftande för understöd. Sådan anteckning sker däremot icke (understruket af meddelaren) i längden (röst-

längden) för dem, hvilka såsom obemedlade åtnjuta kostnadsfri sjukvård å Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset samt öfriga kommunens sjukhus. För dessa obemedlade sjuka erlägger nämligen fattigvården i regel ej betalning, utan kostnaden för dessas vård utgår på respektive sjukvårdsanstalters egen stat. Dessa regler tillämpas äfven beträffande sjukvård åt hustru och barn till någon i längden upptagen». Nog borde väl Sveriges största kommun kunna ordna denna sak åtminstone lika tillfredställande, som det skett i Göteborg.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, får jag härmed vördsamt hemställa

att stadsfullmäktige måtte besluta, att den omständigheten, att en person eller en medlem af hans familj åtnjuter kostnadsfri vård å sjukhus, icke må utgöra något skäl för upptagande af den personens namn i fattigvårdsnämndens förteckning öfver dem, som anses häfta till fattigvården för understöd.

Stockholm den 29 juni 1910.

Ernst Klefbeck.